

LIFE2Water, testovací lokalita

- Projekt reaguje na současný stav: konvenční metody čištění mají omezenou účinnost odstranění farmaceutik, pesticidů, průmyslových látek a mikrobiálního znečištění
- Trvání projektu 09/2014-12/2017, 50% kofinancování Evropskou komisí, příjemci projektu: AQP, ALS, BvK
- Testovací lokalita ČOV Brno-Modřice
- **HLAVNÍ AKTIVITY:**
  - ⇒ Návrh, konstrukce, optimalizace a vyhodnocení účinnosti odstranění sledovaného znečištění u tří pilotních jednotek
  - ⇒ Propagace projektu, výsledků, zkušeností a přenos dobré praxe

LIFE2Water www.life2water.cz 2

Pilotní jednotky

- **Navrženy a zkonstruovány 3 pilotní jednotky**
  - ⇒ Pilotní jednotka mikrosíťové filtrace s UV zářením a dávkováním peroxidu vodíku (MFO/UV)
  - ⇒ Pilotní jednotka sonolýzy ozonu (O_3 /UZ)
  - ⇒ Ultrafiltrační pilotní jednotka s adsorpcí na aktivní uhlí
- **Provoz pilotních jednotek:**
  - ⇒ Mikrosíťová filtrace s UV zářením (MFO/UV) od března 2015 do března 2016
  - ⇒ Sonolýza ozonu (O_3 /UZ) od dubna 2015 do dubna 2016
  - ⇒ Ultrafiltrace s adsorpcí na aktivní uhlí od března 2016 do dubna 2017
- **Více o pilotních jednotkách viz poster**

LIFE2Water www.life2water.cz 3

Monitoring pilotních jednotek

- **Základní parametry** (BSK_5 , $CHSK_{Cr}$, NL, N_C , P_C , 200 vz./jednotka)
- **Mikrobiologické parametry** (fekální koliformní bakterie, enterokoky, *Escherichia coli*, 200 vzorků/jednotka)
- **Znečištění chemickými látkami** (100 vzorků/jednotka):
  - ⇒ Alkylfenoly (bisfenol A, nonyl- a oktylfenoly a jejich metabolity)
  - ⇒ Pesticidy (celkem 26 látek vč. vybraných metabolitů)
  - ⇒ Farmaceutika (celkem 23 látek)
- **Ekotoxicita** (*Daphnia Magna*, *Vibrio fischeri*, *Scenedesmus subspicatus*, *Sinapis alba*)
- **AOX**
- **Provozní aspekty** (provozní náklady, nároky na obsluhu a údržbu)
- **Veškeré vzorky 24 hodinové směsné**

LIFE2Water www.life2water.cz 4

MFO/UV: účinnosti odstranění mikrobiologického znečištění

- **Odstranění běžně přesahuje 90 %**
  - ⇒ UV 3300 $J \cdot m^{-2}$ → průměrné odstranění 95 %
  - ⇒ Dávkování 5 $mg \cdot l^{-1}$ PAA + UV 1100 $J \cdot m^{-2}$ → 0 KTJ $\cdot 10^{-1} ml^{-1}$
  - ⇒ Dávkování H_2O_2 → odstranění nižší oproti samotnému UV
  - ⇒ H_2O_2 za UV reaktor → odstranění vyšší oproti dávkování před UV

Escherichia coli na vstupu za celé období 2879±2069 KTJ $\cdot 10^{-1} ml^{-1}$

LIFE2Water www.life2water.cz 5

MFO/UV: účinnosti odstranění ostatních sledovaných parametrů

- **Odstranění BSK_5 a NL od nuly do cca 60 %**
  - ⇒ Vyšších vstupní koncentrace ⇒ vyšší účinnosti odstranění
  - ⇒ Dávkování PAA → BSK_5 na výstupu cca 3-násobně vyšší
- **$CHSK_{Cr}$ do 20 %**
- **K odstraňování N_C nedochází**
- **Odstranění P_C do cca 35 %, koresponduje s odstraněnými NL**
- **Chemické znečištění se neodstraňuje (nebo je odstranění nižší než chyba stanovení) mimo:**
  - ⇒ Dávka UV 1100 $J \cdot m^{-2}$ + 5 $mg \cdot l^{-1}$ H_2O_2 → 23 % a 17 % odstranění MCPA, respektive MCPP, 30 % bisfenolu A a 29 % diklofenaku
  - ⇒ Dávka UV 3300 $J \cdot m^{-2}$ → odstranění 33 % diklofenaku

LIFE2Water www.life2water.cz 6

O₃/UZ: účinnosti odstranění základních a mikrobiologických parametrů

- **Odstranění BSK₅ záporné (oxidace CHSK_{Cr})**
⇒ Průměrný nárůst do 95 %, směrodatné odchylky velmi velké
- **Odstranění CHSK_{Cr} do 45 %, koncentrace P_C a N_C bez změny**
- **NL: účinnosti odstranění od 10 % do 60 %**
⇒ Kombinace O₃ s H₂O₂ snižuje odstraňování NL
- **Mikrobiologické parametry: odstranění běžně nad 95 %**
⇒ 50 mg·l⁻¹ O₃ a 20 mg·l⁻¹ O₃ + 800 a 1250 J·l⁻¹ UZ → 0 KTJ·10 ml⁻¹
⇒ 5 mg·l⁻¹ O₃ + 2 mg·l⁻¹ H₂O₂ → odstranění vzroste z 95 na 98 %
⇒ 20 mg·l⁻¹ O₃ + 800, 1250 a 1630 J·l⁻¹ UZ → odstranění 100 %, 100 %, resp. 99,5 %
- **Obecně účinnosti odstranění zvyšuje sonolyza ozonu i H₂O₂; sonolyza ozonu je účinnější**

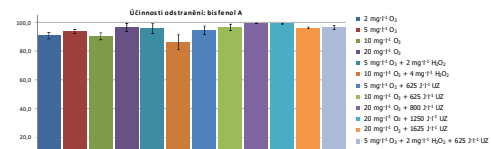
LIFE₂ Water

www.life2water.cz

7

O₃/UZ: účinnosti odstranění alkyfenoů

- **Bisfenol A vysoké odstranění, nonyl- a oktylfenoly a metabolity (ethoxyláty) nízké odstranění**
⇒ 2 mg·l⁻¹ O₃ → odstranění 91 % BPA a 22 % NP+OPE)
⇒ 20 mg·l⁻¹ O₃ + 800/1250 J·l⁻¹ UZ → BPA pod mezí detekce (>99 %)
⇒ Kombinace O₃ s H₂O₂ nemá pozitivní vliv
⇒ 1250 J·l⁻¹ UZ + 5 mg·l⁻¹ O₃: 52 % → 60 % oproti samotnému O₃

Bisfenol A na vstupu za celé období cca 0,5 µg l⁻¹, v zimním období až k 2,0 µg l⁻¹

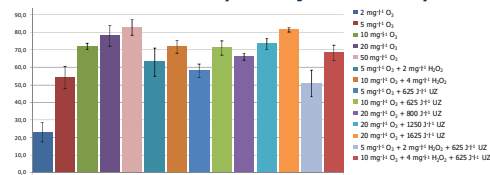
LIFE₂ Water

www.life2water.cz

8

O₃/UZ: účinnosti odstranění pesticidů

- **Účinné látky pesticidů a pesticidy vč. metabolitů**
⇒ 2 mg·l⁻¹ O₃ → 27 % resp. 23 %; 50 mg·l⁻¹ O₃ → 87 % resp. 83 %
⇒ O₃/H₂O₂ ani O₃/UZ nemají na odstranění účinných látek pesticidů pozitivní vliv, na odstranění pesticidů vč. metabolitů vliv mají
- **Odstranění atrazinu a metabolitů: do cca 20 mg·l⁻¹ O₃ se suma nemění – atrazin se přeměňuje na metabolity**

Suma pesticidů vč. metabolitů na vstupu za celé období cca 0,9 µg l⁻¹ s poklesem v zimním období

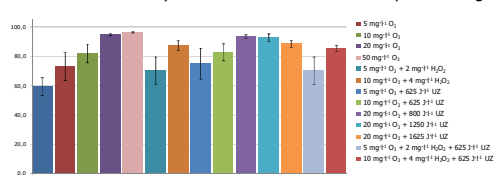
LIFE₂ Water

www.life2water.cz

9

O₃/UZ: účinnosti odstranění farmaceutik

- **Odstranění snadno rozložitelných látek (diklofenak nebo karbamazepin) od cca 80 % (2 mg·l⁻¹ O₃) po mez detekce**
- **Odstranění sumy farmaceutik nižší – vliv RTG kontrastních látek (iohexol, iomeprol, iopamidol a iopromid)**
⇒ Kombinace O₃ s H₂O₂ ani sonolyza O₃ nemají pozitivní vliv
⇒ Odstranění sumy bez kontrastních látek shodné pro 5-50 mg·l⁻¹ O₃

Suma farmaceutik na vstupu za celé období cca 10 µg l⁻¹ s nárůstem v zimním období (cca 10 µg l⁻¹) a občasnými špičkami (až 35 µg l⁻¹) tvořenými RTG kontrastními látkami

LIFE₂ Water

www.life2water.cz

10

O₃/UZ: ekotoxicita, AOX

- **AOX**
⇒ MFO/UV: bez vlivu na AOX
⇒ O₃/UZ: při 10 mg·l⁻¹ O₃ průměrné odstranění 23 %, při 50 mg·l⁻¹ O₃ odstranění 44 % při průměrném vstupním AOX 33 µg l⁻¹
- **Ekotoxicita**

		vstup		2 mg/L O ₃		vstup		10 mg/L O ₃		vstup		10 mg/L O ₃ + 4 mg/L H ₂ O ₂		vstup		20 mg/L O ₃		vstup		50 mg/L O ₃		
<i>Daphnia magna</i>	% imob.	3	8	2	12	2	5	2	5	3	3											
<i>Vibrio fischeri</i>	% inh.	6	17	2	28	-14	16	6	9	9	61											
<i>Scenedesmus subspicatus</i>	% inh.					-2	-8	27	22	7	7											
<i>Sinapis alba</i>	% inh.			29	31	28	25	17	31	27	19											

LIFE₂ Water

www.life2water.cz

11

UF/PAC: předběžné výsledky

- **Sledované mikrobiologické parametry 0 KTJ·10 ml⁻¹ při udržení integrity membrány**
- **NL pod mezí detekce**
- **Odstranění BSK₅ a CHSK_{Cr} do 60 % dle dávky PAC**
- **Odstranění P_{celk} 40 – 80 %, N_{celk} bez ovlivnění**
- **Odstranění chemického znečištění srovnatelné s O₃/UZ**
- **Zvolená membrána (duté vlákno PAN, potting epoxidová pryskyřice) kontaminuje vodu bisfenolem A, koncentrace bisfenolu A na výstupu jsou 2x až 6x vyšší než před membránou**
- **UF/PAC se zdá být plnohodnotnou alternativou k O₃/UZ se srovnatelnými provozními náklady a bez tvorby více toxických produktů oxidace**

LIFE₂ Water

www.life2water.cz

12

Provozní poznatky, atd.

■ Vzorkování, analýzy

- ⇒ Provoz jednotek zahajován slepým vzorkováním – materiály jednotek kontaminují vodu alkylfenoly → nutná vhodná volba materiálů; hadice automatických odběráků PTFE místo PVC
- ⇒ Odběr vzorků do skleněných vzorkovnic s PTFE uzávěry (zamezení kontaminace alkylfenoly)
- ⇒ Nutná kázeň vzorkačů: s vodou na výstupu zacházet jako s pitnou (0 KTJ); s veškerými vzorky a vzorkovnicemi zacházet tak, aby se zabránilo kontaminaci (např. nedotýkat se hrdel lahví, atd.)
- ⇒ Při odběru vzorků pro mikrobiologii nutné pravidelně desinfikovat vzorkovač a přívodní potrubí (příp. odebírat bodové vzorky)

■ Obecně není problém detekovat nízké koncentrace látek, klíčové je vzorky správně odebrat, aby byla zajištěna jejich reprezentativnost!

LIFE₂Water

www.life2water.cz

13

Závěr

■ MFO/UV vhodné pouze na mikrobiologické znečištění

- ⇒ Kvalita užitkové vody při dávce UV 3300 J·m⁻² nebo 1100 J·m⁻² + 5 mg·l⁻¹ PAA (úplná desinfekce, zvýšené BSK₂) s provozními náklady 0,13 €·m⁻³ (3,5 Kč·m⁻³) respektive 0,06 €·m⁻³ (1,7 Kč·m⁻³)

■ O₃/UZ je univerzální technologií

- ⇒ Kvalita užitkové vody při dávce 5 mg·l⁻¹ O₃ + 625 J·m⁻³ UZ (nebo + 2 mg·l⁻¹ H₂O₂) při provozních nákladech 0,06 €·m⁻³ (1,6 Kč·m⁻³) resp. 0,05 €·m⁻³ (1,3 Kč·m⁻³)
- ⇒ Současně se odstraní 95 % bisfenolu A, 68 % účinných látek pesticidů a 73 % farmaceutik a 16 % AOX
- ⇒ Ekotoxicita vůči perloočkách a řase se nemění, vůči horčiči ekotoxicita klesá a vůči bakteriím roste

■ O₃/UZ: vyšší dávka ultrazvuku nebo H₂O₂ ≠ lepší výsledky

■ MFO/UV: zanášení UV reaktoru anorganickými usazeninami

LIFE₂Water

www.life2water.cz

14

LIFE₂Water

Děkuji za pozornost

WWW.LIFE2WATER.CZ